

ПРОКСЕМІКА ЯК СКЛАДНИК ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Коваленко А.П., гр. МЕВ-18

Науковий керівник – канд. філол. наук, проф. С.М. Руденко
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Виступаючи як особлива знакова система, простір і час організації процесу спілкування несуть смислове навантаження, постаючи компонентами комунікативної ситуації. Сучасною наукою накопичено достатньо інформації про те, що тварини, птахи й риби встановлюють свою сферу проживання й охороняють її. Але лише зовсім недавно було виявлено, що й у людини є свої охоронні території. Мета нашого дослідження – комплексно, узагальновально-проблемно розглянути проксеміку як один із різновидів невербальної комунікації.

Американський учений Е. Холл був одним з перших дослідників просторових потреб людини і в 1969 р. видав книгу «Мовчазна мова». Він же першим увів в науковий обіг термін «проксеміка» (англ. *proximity*). Це біологічно зумовлена дистанція, якої дотримуються люди.

Розміри особистої просторової території людини умовно можна поділити на чотири зони: 1) інтимна – від 15 до 45 см; 2) особиста – від 45 до 120 см; 3) соціальна – від 120 до 360 см; 4) громадська (публічна) – більше 360 см.

Інтимна зона є найголовнішою для людини, і саме її вона охороняє як свою власність. Особиста зона – відстань, що звичайно розділяє людей, коли вони перебувають на офіційних прийомах і дружніх вечірках. Соціальна зона – відстань, на яку дистанціюються від людей малознайомих. Публічної зони люди дотримуються, коли вони мають комунікувати з великою соціальною групою.

Вибір дистанції залежить, по-перше, від взаємин між людьми (зазвичай вони стоять ближче до тих, кому симпатизують), по-друге, від індивідуальних особливостей людини (наприклад, інтроверти погано переносять занадто близьку дистанцію). Зменшенню дистанції між людьми сприяє спільна робота, взаємна зацікавленість одне в одному, симпатія. Проксемічна поведінка включає не тільки дистанцію, а й взаємну орієнтацію людей у просторі: друзі – поруч, учасники ділової розмови – через кут столу, конкуренти – через стіл.

Отже, проксеміка – це одна з багатьох категорій у дослідженнях невербальної комунікації, яка охоплює вчення про дотики, кінесику (рухи тіла), вчення про структуру часу тощо.